

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

postmottak@kud.dep.no

Deres ref.: 10/5024 ME/M3 HHO:elt

Vår ref.: 016.1 BW

Oslo, 8. januar 2014

**HØRINGSUTTALELSE OM FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM
PRODUKSJONSTILSKUDD TIL NYHETS- OG AKTUALITETSMEDIER**

Vi viser til høringsbrev datert 02.12.2013.

Oppsummering

- MBL er sterkt uenig i forslaget om å senke opplagsgrensen for å kunne få støtte fra 6.000 til 4.000 for nr. 1- og alenemedier. Det kan se ut som om forslaget baserer seg på gale forutsetninger. Disse mediebedriftene har ikke sterk økonomi, og den svekkes år for år. Forslaget vil ramme deres evne til innovasjon og utvikling.
- Det er uholdbart at forslaget legges frem i desember etter at budsjettene for de mediebedriftene som rammes er lagt. Dette skaper stor uforutsigbarhet.
- Vi støtter forslaget om et tilskuddstak knyttet til en andel på 40 prosent av driftskostnadene. Et slikt dynamisk støttetak vil alene være tilstrekkelig til å oppnå målet om at ingen mottaker i for stor grad blir avhengig av støtte. Et fast tilskuddstak på 40 mill. kr bør ikke iverksettes.
- Det er svært viktig at pressestøtten gjøres plattformnøytral fra og med 2014.
- Generelt må det være slik at endringer innføres med overgangsordninger.

Generelt

Det er en utvetydig positiv sammenheng mellom de mediepolitiske virkemidlene og den sterke stillingen mediene har i Norge, sammenlignet med de fleste andre land. Uten en aktiv statlig mediepolitikk vil mangfoldet svekkes. Mediestøtteutvalget¹ pekte på den viktige rollen særlig de etablerte mediene har:

“Mediene spiller en sentral rolle for å sikre ytringsfrihet og et levende demokrati, og staten har derfor et ansvar for å legge til rette for et mangfoldig mediesystem av høy kvalitet. Utvalget finner at Internett og sosiale medier blir stadig viktigere, men at de ikke har erstattet den funksjon etablerte medier har i å fremme nyheter og samfunnsdebatt. Utvalget finner videre at den etablerte mediebransjen møter press fra ulikt hold, og at støttetiltak derfor er nødvendig for å sikre befolkningen bred tilgang til nyheter og samfunnsdebatt av høy kvalitet og redaksjonell standard.” (Kap. 1.2, side 12)

Dette er et godt utgangspunkt for en kunnskapsbasert mediepolitikk.

Regjeringserklæringen har også et godt utgangspunkt for en offensiv mediepolitikk:

"Regjeringen vil legge til rette for god nyhetsproduksjon og en bredt anlagt offentlig samtale i fremtidens digitale mediesamfunn. Mediepolitikken må derfor stimulere til nyskaping og innovasjon, samtidig som den frie pressens tradisjoner og grunnverdier ivaretas."

Mediemarkedet er i dag preget av stor usikkerhet og store endringer, både for annonsemarkedet og lesermarkedet. Usikkerhet knyttet til de mediepolitiske virkemidlene gjør det enda vanskeligere for støtteberettigede aviser. Det gjelder både støttenivå og hvem som vil være omfattet. I en så krevende transformasjon som mediene nå er inne i må ikke endringer i offentlige rammebetingelser gjøre situasjonen enda vanskeligere.

Mediebedrifter er, som andre bedrifter, avhengige av at viktige rammebetingelser i størst mulig grad er forutsigbare. Det gjelder i særlig grad statlige rammebetingelser som produksjonstilskuddet, som korrigerer for strukturell markedssvikt i annonsemarkedet. Det er svært uheldig at det på denne måten skapes usikkerhet om påregneligheten av et viktig mediepolitisk virkemiddel. Det er uholdbart at forslag om en slik endring, som skal gjelde for 2014, legges frem i desember – lenge etter at budsjettene for de mediebedriftene som rammes er lagt.

Departementet skriver at man har "vurdert om innretningen av produksjonstilskuddet kan gjøres mer treffsikker." Videre skriver man at høringsnotatet drøfter om det bør foretas enkelte "justeringer i ordningen". Vi antar det med "mer treffsikker" menes at man vil ta aviser som har for god økonomi ut av ordningen, og det er et greit utgangspunkt selv om det slår feil ut her – noe vi kommer tilbake til. Det kan dog ikke kalles en justering når opp mot 30 aviser foreslås tatt ut av ordningen.

Vi vil vise at økonomien i disse mediebedriftene ikke er slik at det er grunnlag for å avvikle støtten til denne gruppen. Tvert i mot står gruppen overfor store utfordringer: synkende inntekter på i leser- og annonsemarkedet, og en krevende digital omstillingsprosess. Forslaget om å kutte støtte vil virke innovasjonshindrende i en situasjon hvor innovasjon er helt nødvendig.

Det er svært viktig at pressestøtten gjøres plattformnøytral fra og med 2014, slik at de bedriftene som er i ordningen kan iverksette nødvendige tiltak for en digital overgang uten å miste støtte.

Generelt må det være slik at endringer innføres med overgangsordninger. Det er nødvendig å gjøre endringer over tid slik at risikoen for avisene som er inne i ordningen minimeres. For mediehus som eventuelt vil motta redusert støtte som følge av endringer i forskriften bør det

¹ NOU 2010: 14 *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt - en moderne mediestøtte.*

derfor legges til rette for en overgangsordning, for eksempel over tre år. Dette vil være nødvendig for å skjerme bedrifter fra store og brå svingninger. Overgangsordninger er et etablert virkemiddel, som EU har godtatt for pressestøtten i Sverige.

Bransjens økosystem

Bransjens aktører er på flere områder avhengige av hverandre. Små og mellomstore aviser kjøper trykk- og distribusjonstjenester av større aktører, noe som betyr at støttemidlene faktisk også bidrar økonomisk hos aktører utenfor støtteordningen. Disse store aktørene opprettholder det nødvendige, landsomfattende nettet av trykkeri- og distribusjonstjenester. Det generelle fallet i opplag legger press på disse tjenestene, og gjør at kostnadene per trykket og distribuert opplagsenhet stiger.

Dersom små og mellomstore aviser skulle gå inn eller få vesentlig redusert opplag vil dette derfor ramme også store aktører i bransjen.

Justering i opplagsgrensen for nr. 1- og aleneaviser

For å opprettholde en differensiert presse, aviser som fyller en rekke samfunnsfunksjoner, har staten gjennom mange år, basert på objektive kriterier, bevilget penger til et antall aviser. Nr. 2-avisene, herunder de riksspredte meningsbærende avisene, gir et vesentlig bidrag til mangfoldet, og de har et klart behov for støtte. I et levende demokrati må mange røster høres. Det gjelder også den ”underskogen” av lokalaviser som vi finner rundt om i hele landet – også i bygdene. Riksavisene, de store dagsavisene og radio/TV har sine redaksjoner i hovedstaden og byene ellers. De presenterer ofte stoffet slik det ser ut fra sentrum. Solide og kvalitativt gode lokalaviser er samlet en helt avgjørende motvekt som skaper litt mer balanse i samfunnsbildet. Slik må det være også når støtten nå gjøres plattformnøytral. Lokalavisene er viktige for å oppfylle samfunnsoppdraget i distriktene.

Det er viktig at produksjonstilskuddet ikke bare er en overlevelsesstøtte, men også gir rom for at lokalaviser kan være solide bedrifter med det positive det innebærer for god og fri journalistikk, produktutvikling, evne til å følge med og gjerne gå i front i den teknologiske utviklingen, stå bak noen av de nå få små uavhengige trykkeriene osv. Disse litt større av de små lokalavisene er ofte samarbeidspartner, inspirasjon, drahjelp osv. for de minste lokalavisene, og dermed svært viktige også for disse.

Markedet for aviser blir stadig mer krevende. Dette opplever også lokalavisene. Den digitale transformasjonen er en stor utfordring for alle. De største fådagersavisene opplever opplagsnedgang, og mer usikre framtidsutsikter.

Disse avisene har store teknologiske og strategiske utfordringer framover, fordi de er i en tidlig fase av den digitale utviklingen. Det sentrale er hvordan man skal møte de digitale utfordringene, og klare å opprettholde inntektene i størst mulig grad. De trenger derfor tid og stabile rammevilkår.

En må også ta med at lokalavisene har fått en viktigere og viktigere rolle i sine lokalsamfunn med årene. Region- og byavisene har de senere år redusert sin redaksjonelle innsats i kommuner lenger borte fra byene, noe som har gjort at lokalavisene i enda større grad er viktige for sine lokalsamfunn.

Gode og stabile rammevilkår er viktig for å gjøre det mulig med prøving og feiling, som er en viktig del av den omstillingen som nå pågår og som ingen helt vet utgangen av. Dette er kostbart, og lokalavisene trenger nå alle mulige ressurser for å følge med i utviklingen.

Departementet begrunner forslaget om å kutte støtte til nr. 1- og alenemedier med opplag mellom 4.000 og 6.000 med at gruppen i årene 2008 til 2012 hadde driftsoverskudd for tilskudd. Det er imidlertid verdt å merke seg at gruppen har relativt store finansinntekter fordi egenkapitalsituasjonen er god. Dette er en konsekvens av at de gjennom svært mange år ikke har hatt anledning til å betale utbytte til eierne, siden de mottar støtte. Dette kommer vi tilbake til.

Ser man på utviklingen for gruppen i perioden 2008 til 2012, ser man imidlertid en utvikling som går i feil retning: stadig svakere resultater. Driftsmargin før finansposter og støtte falt fra et lavt nivå på 3,6 prosent i 2008 til 0,3 prosent i 2012. Disse bedriftene hadde altså i 2012 en drift som i praksis går i null. Kombinert med kraftig fallende annonseinntekter i bransjen, opplagsfall år for år og en digital utfordring må den økonomiske situasjonen karakteriseres som svært usikker.

Det er også viktig å se bak de aggregerte tallene. Rundt halvparten av bedriftene hadde negativt driftsresultat for finansposter og støtte i 2012, til dels svært negativt. En håndfull bedrifter hadde også negativt resultat etter finansposter og støtte i 2012.

I likhet med resten av bransjen har de fleste av disse bedriftene budsjettert med kostnadskutt for 2014. Det er derfor ingen tvil om at disse bedriftene vil måtte iverksette ytterligere økonomiske sparetiltak dersom støtten faller bort. Dersom bortfall av støtte skal kompenseres med kutt i redaksjonelle stillinger vil det utgjøre nesten 40 journaliststillinger.

Er det mulig å øke inntektene, slik at man ikke behøver å kutte kostnader? Virkeligheten i bransjen er at høyere annonsepriser vil forsterke fallet i annonseinntekter, og høyere abonnementspriser vil i mange tilfeller forsterke opplagsfallet selv om noen bedrifter på kort sikt kanskje kan øke abonnementsinntektene noe. Lavere opplag vil i neste omgang føre til enda lavere annonseinntekter, siden annonsørene er opptatt av dekning. Løsningen for disse bedriftene ligger i å få på plass en bærekraftig digital forretningsmodell, samtidig som man ivaretar den papirbaserte delen av virksomheten best mulig så lenge som mulig. For å få til dette trenger bedriftene økonomisk handlingsrom og forutsigbare rammebetingelser.

Det finnes også i dag grenser for hva disse bedriftene kan motta. En er knyttet til at man ikke kan få mer i støtte enn man selv henter inn fra lesermarkedet, en annen er at årsoverskudd etter skatt i henhold til aksjeloven eksklusiv tilskudd må være mindre enn 2 mill. kr årlig, eller 6 mill. kr over tre år. I tillegg er det notifisert en begrensning for driftsmargin på ti prosent, noe som skal tre i kraft fra og med 2014.

Forslaget bør av disse grunner ikke iverksettes. Dermed bortfaller også grunnen til å justere opplagsgrensene i utkast til ny § 7 andre ledd nr. 5.

Støttetak

MBL har tidligere uttalt om støttetak at "MBL støtter prinsippet om at det innføres et støttetak for å sikre en proporsjonal og målrettet ordning. MBL mener at det er viktig at ordningen med støttetak må utformes slik at systemet både blir treffsikkert og robust."

Konsekvensene av å innføre et statisk kr-tak er utilstrekkelig utredet, både når det gjelder konsekvenser for de avisene som rammes og konsekvensene for ordningen som sådan.

Et statisk støttetak vil være konkurransevridende. I dag gis aviser i samme kategori (nr. 2-avis eller riksspredt meningsbærende avis) lik støtte for hver opplagsenhet, så fremt de utkommer på samme sted. Et statisk støttetak vil kunne føre til at to aviser får ulik støtte for hver opplagsenhet,

noe som vil føre til at konkurransen i lesermarkedet påvirkes til fordel for en avis. Det vil være en utilsiktet og uønsket effekt av et statisk tak. Et tak på 40 mill. kr vil også ramme to aviser hardt og brått, uten overgangsordning.

Ordnningen med produksjonstilskudd er en dynamisk ordning. Den belønner suksess i opplagsmarkedet for nr. 2-aviser og riksspredte meningsbærende aviser, som er de avisene som kan tenkes å stange i et tak. Det er derfor både viktig og riktig at et støttetak også blir dynamisk. Vi støtter derfor forslaget om et tilskuddstak knyttet til en andel av driftskostnadene, og er enig i at 40 prosent kan være et riktig nivå.

Et dynamisk støttetak vil alene være tilstrekkelig til å oppnå målet om at ingen mottaker i for stor grad blir avhengig av støtte.

Det eksisterer også i dag et tak i ordningen, slik at man ikke kan få mer støtte enn man tar inn i lesermarkedet.² Denne grensen kan hvis det er behov endres til for eksempel 90 prosent. I så fall bør denne nye grensen begrenses til å gjelde for de som får mer støtte enn ti mill. kr årlig.

Forslaget om et fast tilskuddstak på 40 mill. kr bør av disse grunner ikke iverksettes.

Begrensninger i Medietilsynets dispensasjonshjemmel

Det er viktig at forskriften inneholder en dispensasjonshjemmel. I enkelte tilfeller kan det være riktig å fravike reglene for å bidra til å oppfylle formålet. Så vidt vi vet har dagens dispensasjonsadgang ikke bidratt til en uheldig praksis eller på andre måter hatt uheldige sider for ordningen.

Vi ser derfor ingen grunn til å endre forskriften på dette punktet, men er enig i at det bør innhentes uttalelse fra Støtteutvalget før vedtak om dispensasjon fattes. Vi vil imidlertid fremheve viktigheten av at støtte tildeles etter objektive kriterier, og at fravikelse bare må gjøres unntaksvis og i full åpenhet etter nøye overveielse.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er ikke riktig når departementet hevder at konsekvensene for mediebedriftene med mellom 4000 og 6000 i opplag som faller ut av ordningen "vil være begrensede". Gruppens økonomi er anstrengt, og et flertall har et negativt driftsresultat³ i 2012. Fem har også negativt resultat etter finansposter og støtte.

Flere av bedriftene har god egenkapital. Som tidligere påpekt er dette en konsekvens av at de gjennom svært mange år ikke har hatt anledning til å betale utbytte til eierne, siden de mottar støtte. Egenkapital kan ikke over tid finansiere drift, men kan brukes til utvikling og på den måten bidra til bedre inntjening. Det er derfor positivt at egenkapitalsituasjonen for mange av disse bedriftene er god.

Det er ingen tvil om at disse mediebedriftene vil måtte foreta ytterligere kostnadskutt dersom støtten faller bort. Slike kutt vil komme på toppen av de kutt som disse mediebedriftene allerede har vedtatt, og ramme deres evne til innovasjon og utvikling.

² § 9. Avkortningsordninger

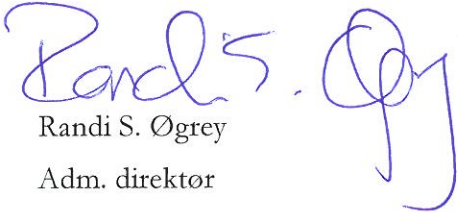
[...] Tilskuddet per netto opplagseksemplar til en avis skal ikke overstige avisens gjennomsnittlige abonnementspris året før tilskudd ytes.

³ Før finansposter og støtte.

Innføring av et statisk kr-tak på 40 mill. vil selvsagt også ramme de avisene som i 2013 fikk mer enn dette beløpet: Vårt Land og Dagsavisen. Disse avisene vil måtte kutte kostnader tilsvarende endringen, med de konsekvenser dette får for produktet og evne til omstilling og innovasjon fremover.

Vennlig hilsen

MEDIEBEDRIFTENES LANDSFORENING

Randi S. Øgrey
Adm. direktør